

Översyn av Linköpings modell för LOV i hemtjänst

Förslag till beslut

1. Omsorgs- och äldreförvaltningen ges i uppdrag att göra en översyn av Linköpings modell för LOV, lagen om valfrihet, i hemtjänst med utgångspunkt i om alternativa former ger bättre förutsättningar att möta framtidens utmaningar där helhetsperspektivet ska beaktas för att säkra en kvalitativ och säker vård och omsorg.
2. Utredningen delredovisas första kvartalet 2019 med förslag till beslut på äldrenämnden kvartal tre.
3. Under utredningstiden ska inga nya LOV-ansökningar hanteras.

Ärende

På det sätt som hemtjänsten är organiserad idag innebär det svårigheter med att få till ett helhetsperspektiv i vården och omsorgen om personer i ordinärt boende.

I framtiden finns många utmaningar. En åldrande befolkning gör att fler personer kommer att behöva hemtjänstinsatser och hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet. Hur samarbetet med hemsjukvården och hemtjänstpersonalen fungerar blir därför avgörande för kvalitén på insatserna.

Dagens modell för LOV inom hemtjänsten ställer höga krav på uppföljning för att säkerställa kvaliteten i verksamheterna. Kvalitetsbrister och avtalsbrott har upptäckts varpå flera utförare har sagts upp.

Omsorgs- och äldreförvaltningen gör bedömningen att en översyn av Linköpings modell för LOV i hemtjänst behöver företas. Detta utifrån att svårigheter ses med dagens modell att beakta helhetsperspektivet för den enskilde i ordinärt boende.

Utredningen ska ta sin utgångspunkt i framtidens utmaningar, dagens brister och belysa perspektiven valfrihet, kontinuitet, samverkan och teamarbete samt kompetensförsörjning och teknikutveckling.

Omsorgs- och äldreförvaltningen föreslår därför äldrenämnden att ge förvaltningen i uppdrag att utreda frågorna samt delredovisa utredningen under våren med förslag till beslut kvartal tre 2019 samt att inga nya LOV-ansökningar hanteras under utredningstiden.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse Översyn av Linköpings modell för LOV i hemtjänst

Bakgrund

Linköpings modell för hemtjänst idag

Valfrihet

Sedan 2008-05-01 har personer i behov av hemtjänst i Linköpings kommun möjlighet att välja hemtjänstutförare, så kallat Eget val. När kommunen införde Eget val inom hemtjänsten var inte Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) antagen. Linköpings kommun tillämpar sedan 2010 lagen om valfrihet inom hemtjänst.

Utförare

I dagsläget finns det 12 utförare av hemtjänst i Linköpings kommun. Det totala antalet hemtjänsttimmar uppgick 2018-08-31 till 79 093 timmar.

De företag som vill ansöka om att bli godkända hemtjänstutförare kan löpande lämna in ansökningar till omsorgs- och äldreförvaltningen utifrån fastställt förfrågningsunderlag. Förfrågningsunderlaget består av: LOV-föreskrifter, särskilda verksamhetskrav, avtal och skakrav.

Dagens system bidrar till en hög grad av valfrihet för den enskilde gällande vilket företag/utförare som ska ge hemtjänst.

Avgränsning av uppdraget som hemtjänstutförare

Utförare som ansöker om godkännande kan välja mellan att ansöka om godkännande för boservice, leverans av matkorg, personlig omvårdnad och boservice eller för personlig omvårdnad, trygghetslarm och boservice. Utförare som ansöker om att bli godkänd för att besvara och åtgärda trygghetslarm måste även ansöka om och bli godkänd för personlig omvårdnad dygnet runt och boservice. Utförare kan även ansöka om att bli godkända endast i vissa områden i kommunen. Det innebär att graden av valfrihet inte är den samma för alla medborgare i kommunen.

Den kommunala utföraren, Leanlink, har i uppdrag att ansvara för hemsjukvård, rehabilitering och hemtjänst till barnfamilj i hela kommunen.

Genom den konkurrenssituation som uppstår mellan företagen är tanken att ansträngningar görs för att visa hög kvalitet och kundnöjdhet och därigenom skaffa sig konkurrensfördelar.

Dagens modell möjliggör för en utförare att välja både vilka insatser som man ska godkänna sig för samt vilken tid på dygnet man ska leverera tjänsten och om företaget ska inneha tjänsten besvara trygghetslarm. Det får konsekvensen att en person som har flera behov och väljer en utförare som inte erbjuder alla

tjänster alla tider på dygnet, kan behöva ha hemtjänst från två eller flera utförare. Detta komplicerar och försvårar arbetet med att säkerställa informationsöverföring, journalföring och medför risker för kvalitetsbrister i vårdkedjan för den enskilde. Det påverkar även kontinuiteten för den enskilde.

Att tillhandahålla hemtjänst utifrån olika kulturella bakgrunder och språkkompetens är en utmaning i dagens samhälle. Genom dagens system med fler mindre specificerade och nischade företag kan dessa kompetenser tillgodoses. Nackdelen kan dock bli att kompetensen i det svenska språket kan brista vilket medför risker gällande patientsäkerhet utifrån krav på dokumentation, kompetens för att kunna få delegation av sjuksköterska samt svårigheter att kommunicera med övriga yrkeskategorier.

Hälso- och sjukvård och rehabilitering

Utifrån ett hälso- och sjukvårdsperspektiv så bidrar dagens system till att försvåra teamarbete mellan olika professioner som gemensamt behöver ge vård och omsorg till den enskilde. Exempelvis behöver sjuksköterskan från hemsjukvården ha flera olika företag/hemtjänstlag som samarbetspartner utifrån det egna valet. Detta gör både att möjligheterna att samverka i team blir mindre samt att delegering av omvårdnadspersonal för ansvarig sjuksköterska blir en mycket tidskrävande process och ställer höga krav på att sjuksköterskan. Det tar tid från den faktiska patientkontakten.

Dagens modell medför svårigheter när det gäller samverkan utifrån ett rehabiliteringsperspektiv, samverkan med regionen i övergripande utvecklingsfrågor och när det gäller lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård.

Ansökanshantering och uppföljning

Dagens modell med LOV i hemtjänsten kräver administrativa resurser vid ansökningshandlingen samt ställer höga krav på uppföljning för att säkerställa kvalitén i verksamheterna. Kvalitetsbrister och avtalsbrott har upptäckts och flera åtgärder har därför vidtagits och utförare har sagts upp.

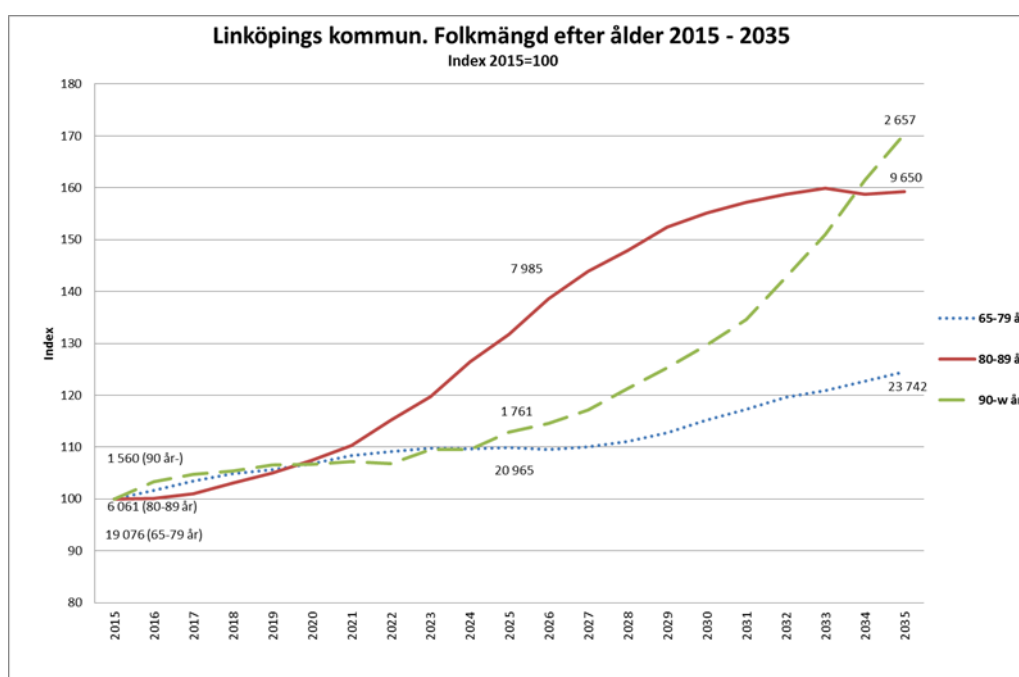
Fortsatta utmaningar framåt

Framtiden inrymmer många utmaningar för äldreomsorgen.

Befolkningsutvecklingen visar att antalet personer över 65 år kommer att öka. Särskilt kraftig är ökningen i åldersgrupperna över 80 år. Med en åldrande befolkning är prognosen att antalet personer med demenssjukdom kommer att öka.

I de nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom finns rekommendationer som bygger på evidens. Multiprofessionellt teambaserat arbete inom vård och omsorg är en sådan rekommendation där beprövad erfarenhet talar för att åtgärden har positiv effekt på den demenssjuka personens livskvalitet och funktion samt de anhörigas livskvalitet. Även demensprofilerade hemtjänstlag är en sådan rekommendation som utifrån beprövad erfarenhet talar för positiv effekt på livskvaliteten. Genom demensarbetslag säkerställs att det finns god kunskap om hur den demenssjuka personen ska bemötas.

I diagrammet nedan redovisas befolkningsutvecklingen 2015-2035 för personer över 65 år. För personer 80-89 år sker en kraftig ökning 2020-2033 och för personer över 90 år är ökningen kraftig 2025-2035.

En trend idag är att äldre bor hemma i ordinär bostad längre innan man flyttar till särskilt boende. Det innebär att andelen svårt sjuka äldre, som har hemtjänst i ordinär bostad, ökar. Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård trädde i kraft den 1 januari 2018. Syftet med lagen är en trygg, säker och smidig övergång från slutenvård till öppenvård och omsorg. Att samarbetet mellan hemsjukvården och hemtjänstpersonalen fungerar blir avgörande för kvalitén på insatserna.

En annan stor utmaning för vård och omsorg är kompetensförsörjningen framöver. Fler och fler personer behöver insatser från äldreomsorgen samtidigt som färre personer finns att rekrytera till vård och omsorg på grund av befolkningsstrukturen. Förutsättningar behöver skapas för utförare att organisera sin verksamhet så att kompetens används på bästa sätt och för att

skapa möjligheter för att använda tekniska lösningar som komplement i vården och omsorgen i hemmet.

Bedömning

Utifrån ovan beskrivet nuläge och framtidens utmaningar gör omsorgs- och äldreförvaltningen bedömningen att en översyn av Linköpings modell för LOV i hemtjänst behöver företas. Detta utifrån att svårigheter ses med dagens modell att beakta helhetsperspektivet för den enskilde i ordinärt boende. En utredning behöver göras kring om alternativa former för insatser i hemmet bättre tillgodoser framtidens krav på säker vård.

Utredningen ska ta sin utgångspunkt i framtidens utmaningar, dagens brister och belysa perspektiven valfrihet, kontinuitet, samverkan och teamarbete samt kompetensförsörjning och teknikutveckling.

Utredningen behöver också belysa hur ev. ändrad modell skulle påverka hemsjukvården, förenklat beslutsfattande och den tid- och insatsregistrering som är införd i hemtjänsten genom projektet MAIVOR.

En översyn med kvalitet kräver att den sker i dialog och samspel med samtliga berörda aktörer både internt och externt, såsom hemtjänstutförare, Medicinskt ansvarig sjuksköterska, biståndsbedömare, jurister, kommunikatörer, e-hälsotjänster, Regionen, m.fl.

Förslag till beslut

Omsorgs- och äldreförvaltningen föreslår äldrenämnden att ge förvaltningen i uppdrag att utreda frågorna samt delredovisa utredningen under första kvartalet med förslag till beslut kvartal tre 2019.

För att inte ytterligare utförare ska tillkomma i nuvarande system föreslås äldrenämnden besluta att inga nya hemtjänstansökningar ska godkännas.

Ekonomiska konsekvenser

Får utredas vidare.

Kommunala mål

Kommunfullmäktiges övergripande mål 2015-2018 styr kommunens arbete med att främja en god och jämlik hälsa. I detta ingår att kommunen ska skapa förutsättningar för att alla Linköpingsbor ska kunna leva ett hälsosamt liv och ha en meningsfull tillvaro med inflytande över sin vardag.

Alla linköpingsbor ska ges förutsättningar att leva ett hälsosamt liv och till en meningsfull tillvaro med inflytande över sin vardag. Linköpingsborna ska ha god tillgång till ren luft, rent vatten och en giftfri miljö. Den som är i behov av

stöd och hjälp ska kunna få det enkelt. Stöd, vård- och omsorgsinsatser ska utmärkas av trygghet, hög kvalitet, ökat självbestämmande för den enskilde och goda villkor för personalen.

Uppföljning och utvärdering

Beslutet följs upp i och med redovisning på nämnd och utvärdering av resultatet ligger då till grund för vidare ställningstagande.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information enligt 19 § MBL har lämnats 181112.

Omsorgs- och äldreförvaltningen

Linda Ljungqvist